

V Bruseli 14. 1. 2020
COM(2020) 14 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

SILNÁ SOCIÁLNA EURÓPA PRE SPRAVODLIVÉ TRANSFORMÁCIE

1. Posilňovanie sociálnej Európy

„Ľuďom záleží na budúcnosti našich detí a našej spoločnosti, ako aj na spravodlivosti a rovnosti, v každom zmysle slova.“

Ursula von der Leyenová, predsedníčka Európskej komisie

V Európe máme jednu z najvyšších životných úrovní, najlepšie pracovné podmienky a najúčinnjšiu sociálnu ochranu na svete. Byť Európanom dnes znamená mať možnosť byť úspešný a mať právo na dôstojný život. Sociálna spravodlivosť je základom európskeho sociálneho trhového hospodárstva a podstatou našej Únie. Tá podporuje myšlienku, že sociálna spravodlivosť a prosperita sú základnými kameňmi budovania odolnej spoločnosti s najvyššou úrovňou blahobytu na svete, čo sa odráža aj v ambíciách Európy pokročiť v plnení cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja. Európa je dnes jedinečným miestom, kde prosperita, spravodlivosť a udržateľná budúcnosť sú rovnako dôležitými cieľmi.

Teraz nastal vhodný čas na zmenu. Zmena klímy a zhoršovanie stavu životného prostredia si od nás budú vyžadovať, aby sme prispôbili naše hospodárstvo, náš priemysel, náš spôsob cestovania a práce, to, čo si kúpime a čo jeme. **Prostredníctvom európskeho ekologického dohovoru Európa vyjadrila svoju ambíciu stať sa do roku 2050 prvým klimaticky neutrálnym kontinentom.** Dohovor je našou novou stratégiou rastu pre nasledujúce desaťročie, ktorá vytvorí nové podniky, nové pracovné miesta a zvýši investície. Musí sa ňou zabezpečiť, aby Európa zostala miestom najpokrokovejších systémov sociálneho zabezpečenia na svete a aby bola dynamickým centrom inovácie a konkurencieschopného podnikania. Európe poskytne nástroje na dosiahnutie lepších výsledkov, pokiaľ ide o vzostupnú konvergenciu, sociálnu spravodlivosť a spoločnú prosperitu.

V centre pozornosti digitálneho hospodárstva dneška i zajtrajška musia stáť ľudia. Očakáva sa, že len umelá inteligencia a robotika samotné vytvoria v najbližších piatich rokoch na celom svete takmer 60 miliónov nových pracovných miest, pričom mnoho pracovných miest sa zmení či dokonca zanikne. Nové technológie prinesú nové pracovné príležitosti a umožnia pružnejšie pracovné podmienky, ale musíme zabezpečiť, aby nové pracovné miesta boli kvalitné a aby ľudia boli vybavení správnymi zručnosťami, ktoré im umožnia sa na týchto pracovných miestach zamestnať. Digitálne hospodárstvo sa nemôže spoliehať na právne a sociálne zákonníky z 20. storočia; nastal čas prispôbiť a zaručiť sociálnu ochranu v novom pracovnom svete a prispôbiť daňové pravidlá tak, aby všetci prispievali spravodlivým dielom.

Demografia v Európe sa mení: vďaka pokroku v oblasti medicíny a verejného zdravia **dnes žijeme dlhšie a zdravšie.** V tejto súvislosti sa objavujú nové potreby a príležitosti. Strieborná ekonomika a odvetvie opatrovateľských služieb prinášajú nové pracovné miesta pre mnohých

a zároveň zabezpečujú, že starší ľudia sú naďalej aktívni alebo im je poskytovaná starostlivosť, ktorú potrebujú. Pre starnutie obyvateľstva a sťahovanie sa do miest počet obyvateľov mnohých vidieckych oblastí v Európe klesá. Priepasť medzi mestom a vidiekom rastie a už sa dlhšie nedá ignorovať. Hoci technologické zmeny a energetická transformácia prinášajú príležitosti, nemusia byť samy osebe dostatočné na to, aby odstránili priepasť medzi bohatými a chudobnými, pokiaľ nepodporíme chudobné regióny v tom, aby dobehli bohatšie regióny.

Všetci Európania by mali mať rovnaké príležitosti na to, aby sa im darilo – musíme zachovať, prispôbiť a zlepšiť to, čo vybuďovali naši rodičia a starí rodičia. V súčasnosti má v EÚ prácu 241 miliónov ľudí, čo je rekordné číslo. Tento údaj však predstavuje len jednu stranu mince. V skutočnosti totiž nerovnosti pretrvávajú a nie všetci majú možnosť profitovať z tohto pozitívneho vývoja. Príliš mnoho ľudí má naďalej problémy vyjsť s peniazmi alebo čelí prekážkam v dôsledku nerovností. Mnohé deti a mladí ľudia, príliš často zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia, nemajú prístup ku kvalitnému vzdelávaniu či kvalitnej zdravotnej starostlivosti. Veľa starších ľudí stále žije bez prístupu k opatrovateľským službám. Nerovnosť brzdí rast a ohrozuje sociálnu súdržnosť. Musíme konať teraz, aby naše deti a vnúčatá mali možnosť využívať výhody spravodlivej, ekologickej a prosperujúcej budúcnosti a aby sme zabezpečili medzigeneračnú spravodlivosť.

Tieto zmeny, príležitosti a výzvy ovplyvňujú všetky krajiny a všetkých Európanov. Je preto logické, že by sme im mali čeliť spoločne a venovať sa zmene už teraz.

Európsky pilier sociálnych práv je európskou reakciou na tieto základné ambície. Je našou sociálnou stratégiou, ktorá má poslúžiť na to, aby prechod na klimatickú neutralnosť, digitalizácia a demografická zmena boli sociálne spravodlivé a férové.

Cieľom Európskeho piliera sociálnych práv je priniesť spravodlivosť do každodenného života každého občana bez ohľadu na to, či sa vzdeláva, pracuje, hľadá si zamestnanie alebo je na dôchodku; bez ohľadu na to, či žije v meste alebo vo vidieckej oblasti; bez ohľadu na jeho pohlavie, rasový alebo etnický pôvod, vek, zdravotné postihnutie, sexuálnu orientáciu alebo náboženské vyznanie. V roku 2017 sa všetky inštitúcie EÚ prihlásili k 20 zásadám piliera, ktorých cieľom je zlepšiť rovnaké príležitosti a zabezpečiť pracovné miesta pre všetkých, spravodlivé pracovné podmienky a sociálnu ochranu a začlenenie. Uplatňovaním týchto zásad sa potvrdzuje záväzok prijatý na najvyššej úrovni, že v centre pozornosti stoja ľudia, a to bez ohľadu na zmeny, ktoré sa majú vykonať, a že na nikoho sa nezabudlo.

Využívajúc plody doterajšej práce nastal čas premeniť záväzok na ďalšie činy. Hlavy štátov a predsedovia vlád vyzvali na uplatňovanie piliera na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov, s náležitým ohľadom na príslušné právomoci¹. Európsky parlament takisto podčiarkol, že je dôležité uplatňovať uvedených 20 zásad. Predsedníčka von der Leyenová

¹ Závery Európskej rady – Nový strategický program na roky 2019 – 2024 [odkaz], jún 2019.

potvrdila pevné odhodlanie predložiť akčný plán, ktorý tento záväzok premení na činy. Úspech bude závisieť od činov všetkých aktérov na všetkých úrovniach: tej európskej, národnej, regionálnej i miestnej.

Toto oznámenie vytyčuje cestu k akčnému plánu na uplatňovanie Európskeho piliera sociálnych práv. Predstavuje iniciatívy na úrovni EÚ, ktoré podporujú uplatňovanie piliera, a otvára rozsiahlu diskusiu so všetkými krajinami a regiónmi EÚ a so všetkými našimi partnermi: s Európskym parlamentom a národnými parlamentmi, ktoré zastupujú obyvateľov Európy; s Radou a národnými vládami, ktoré zastupujú krajiny Európy; so sociálnymi partnermi, ktorí zastupujú zamestnávateľov a zamestnancov; s občianskou spoločnosťou, ktorá je rozhodujúcim hlasom v otázkach, na ktorých našim občanom tak veľmi záleží.

Po tom, ako sa všetky tieto strany vyjadria, predstavíme na začiatku roku 2021 akčný plán, ktorý premení práva a zásady zakotvené v pilieri na skutočnosť.

Európsky semester, ktorý slúži na koordináciu hospodárskych politík, bude aj naďalej monitorovať pokrok v oblasti Európskeho piliera sociálnych práv. Od tohto roku sa do rámca semestra začlenia ciele Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja tak, aby udržateľnosť a blahobyt občanov stáli v centre hospodárskej politiky a správy hospodárskych záležitostí. V tejto súvislosti sa v **ročnej stratégii udržateľného rastu** pre EÚ stanovuje smer hospodárskej politiky a politiky zamestnanosti v súlade s prioritami zakotvenými v európskom ekologickom dohovore. Spájajú sa v nej makroekonomická stabilita, produktivita, spravodlivosť a udržateľnosť životného prostredia. Štruktúra zdaňovania by mala podporovať zamestnanosť a rast a zároveň by mala byť zosúladená s klimatickými, environmentálnymi a so sociálnymi cieľmi. Nespravodlivé zdaňovanie (aj na celosvetovej úrovni) podkopáva schopnosť krajín naplňať potreby ich hospodárstiev a obyvateľov.

Spoločne zmodernizujeme európske sociálne trhové hospodárstvo tak, aby bolo pripravené na príležitosti a výzvy dneška i zajtrajška a zabezpečilo spravodlivú transformáciu pre všetkých.

2. Rovnaké príležitosti a pracovné miesta pre všetkých

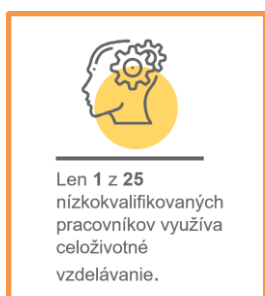
Posilnenie postavenia ľudí prostredníctvom kvalitného vzdelávania, kvalitnej odbornej prípravy a kvalitných zručností

Pre budúcnosť sú kľúčové zručnosti. Vzhľadom na čoraz častejšie zmeny pracovných miest a pružné formy organizácie práce existuje neustála potreba učiť sa a pokračovať v učení s cieľom dosiahnuť

úspech. Zručnosti umožňujú ľuďom využívať výhody rýchlo sa meniaceho pracoviska. V priebehu nasledujúcich piatich rokov bude musieť svoje zručnosti zlepšiť až polovica súčasnej pracovnej sily. V súčasnosti však stále príliš veľa mladých ľudí nemá základné ani digitálne zručnosti a príliš málo mladých ľudí má šancu po odchode zo školy tieto zručnosti nadobudnúť. Len jedna z desiatich dospelých osôb absolvuje nejakú odbornú prípravu v danom mesiaci a jeden milión voľných pracovných miest pre odborníkov na IKT brzdí investície do digitálnej transformácie. Viac ako 50 % podnikov, ktoré v roku 2018 do zamestnania prijali alebo sa snažili prijať odborníkov na IKT, uviedlo ťažkosti pri obsadzovaní takýchto voľných pracovných miest.

Vzdelávanie a odborná príprava sú kľúčom k zručnostiam. Členské štáty musia prispôbiť vnútroštátne systémy vzdelávania a odbornej prípravy v celej Európe tak, aby poskytovali inkluzívne, vysokokvalitné vzdelávanie a odbornú prípravu od raného veku a aby podporovali ľudí pri preberaní zodpovednosti za svoj neustály rozvoj počas celej kariéry. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti potvrdzovania zručností a kompetencií získaných mimo formálnych systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Zručnosti a skúsenosti získané na pracovisku prostredníctvom dobrovoľníckej práce alebo v akomkoľvek inom neformálnom prostredí, ak sú uznané a ocenené, môžu predstavovať dôležitú výhodu tých ľudí, ktorí si hľadajú nové zamestnanie.

Aby sme zistili, ktoré zručnosti potrebujeme, musia národné a regionálne vlády spolupracovať s tými, ktorí to vedia najlepšie: so zamestnávateľmi, zamestnancami, s učiteľmi a so školiteľmi.

Na nestálom a meniacom sa trhu práce je dôležité, aby všetci ľudia mali široké kľúčové kompetencie, ktoré budú dobrým základom pre ich schopnosť prispôbiť sa. Okrem toho, silné partnerstvá medzi tými, ktorí hľadajú nové talenty, a tými, ktorí ich vzdelávajú a školia, v kombinácii s modernými postupmi prognózovania a sledovaním uplatnenia absolventov môžu pomôcť lepšie identifikovať, čo sa treba učiť a akým spôsobom. Je to potrebné obzvlášť v regiónoch, ktoré čelia úbytku obyvateľstva a v ktorých zamestnávatelia už nemôžu nájsť kvalifikovaných pracovníkov. Je to potrebné aj pre malé a stredné podniky (MSP), ktoré sú nosným pilierom nášho hospodárstva. Štvrtina európskych MSP uvádza, že má pri hľadaní skúsených zamestnancov a manažérov ťažkosti. A vo všeobecnosti je to potrebné všade tam, kde si digitalizácia a ekologická transformácia vyžadujú nové súbory zručností. Odborné vzdelávanie a odborná príprava, ako aj učňovská príprava môžu podporiť zamestnateľnosť mladých ľudí i dospelých a pomôcť plniť meniace sa potreby podnikov. Investície do zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie budú niečo stať, pričom tieto výdavky by mali spoločne hradiť verejný sektor, zamestnávatelia i dotknutí jednotlivci. S cieľom dostať *zručnosti, zamestnateľnosť a ľudský kapitál do popredia*, Komisia v prvom štvrtroku 2020 aktualizuje **program v oblasti zručností pre Európu** a predloží návrh odporúčaní v oblasti európskeho odborného vzdelávania a odbornej prípravy. Skúmajú sa aj

inovačné riešenia, ktoré by ľuďom umožnili mať pod kontrolou svoje vzdelávanie a kariéru, ako napríklad osobný vzdelávací účet pre ľudí v produktívnom veku.

Kvalitné vzdelávanie a kvalitná odborná príprava vytvárajú rovnosť príležitostí a môžu prerušiť cyklus slabých výsledkov. Európsky vzdelávací priestor, ktorý sa má do roku 2025 stať skutočnosťou, uľahčí študentom cezhraničný pohyb v Európe a zlepši prístup ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave. *V treťom štvrtroku 2020 Komisia ďalej rozvinie ciele európskeho vzdelávacieho priestoru a spolu s členskými štátmi zriadi*

nový rámec pre spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, v ktorom sa bude klásť silnejší dôraz na to, aby mladí ľudia dosahovali aspoň vyššie sekundárne vzdelanie a mali dostatočne pokročilé základné zručnosti. Erasmus+ bude naďalej podporovať a posilňovať vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport v Európe, aj vďaka výrazne vyššiemu rozpočtu na roky 2021 – 2027. Cieľom programu do budúcnosti je zabezpečiť, aby bol ľahko prístupný pre mladých ľudí s nedostatkom príležitostí, čím by sa stal inkluzívnejším. Väčším zapojením učiteľov, školiteľov a akademikov do tohto programu sa zvýši jeho schopnosť zblížovať naše systémy, pričom sa využijú výhody plynúce z výmeny najlepších postupov. Program Digitálna Európa bude podporovať rozvoj pokročilých digitálnych zručností, aby sa umožnilo nasadzovanie týchto technológií v hospodárstve a aby sa zároveň posilnili digitálne schopnosti poskytovateľov vzdelávania. V rámci podpory činnosti členských štátov Komisia v druhom štvrtroku 2020 takisto aktualizuje akčný plán digitálneho vzdelávania, aby stimulovala digitálne zručnosti mladých ľudí i dospelých a zabezpečila pripravenosť každej vzdelávacej organizácie na digitálny vek.

Naši mladí ľudia sú budúcnosťou Európy a zaslúžia si, aby bola tá budúcnosť jasná. Rodičia si prirodzene želajú, aby ich deti mali dobrú prácu a dobré kariérne vyhliadky. Aj napriek tomu príliš veľa mladých ľudí často pracuje za nízku mzdu alebo na dočasnom či neštandardnom pracovnom mieste, kde si nemôžu rozvíjať talent a plánovať budúcnosť. Riziko zaostávania hrozí oveľa častejšie mladým ľuďom so zdravotným postihnutím, ľuďom s migrantským pôvodom a mladým rodičom.

S cieľom zintenzívniť boj proti nezamestnanosti mladých ľudí Komisia predloží v druhom štvrtroku 2020 svoj návrh na posilnenie záruky pre mladých ľudí, ktorá už teraz pomáha 3,5 miliónu mladých ľudí ročne zapojiť sa do odbornej prípravy či vzdelávania alebo nájsť si prácu. Nová záruka pre mladých ľudí bude mať dosah na mladých ľudí, pričom ich bude podporovať pri rozvíjaní zručností a získavaní pracovných skúseností, najmä tých, ktoré sú relevantné v súvislosti s ekologickou transformáciou a digitalizáciou.

Podporovanie profesijnej mobility a hospodárskej transformácie

Každý človek v Európe, či už mladý alebo starý, by mal mať prístup k včasnej a personalizovanej podpore vrátane odbornej prípravy v záujme zlepšenia jeho šancí na získanie kvalitného pracovného miesta alebo založenie podniku. Takmer každá dospelá osoba si v nejakom momente svojho života hľadala prácu. Niektorí ľudia si ju úspešne nájdu hneď po odchode zo školy a ľahko menia pracovné miesta vďaka stabilnej sieti a preukázaným výsledkom. Pre iných je to oveľa ťažšie. Nemusia mať dostatok informácií o pracovných príležitostiach, nemusia mať možnosť nájsť si prácu, ktorá zodpovedá ich zručnostiam a skúsenostiam alebo sa nachádzajú v zložitej osobnej či rodinnej situácii. Verejné a súkromné služby zamestnanosti by nemali podporovať len nezamestnaných, ale čoraz viac aj tých, ktorým hrozí strata zamestnania preto, že majú neaktuálne zručnosti.

Investičný plán pre udržateľnú Európu – Investičný plán európskeho ekologického dohovoru, ktorý bol dnes predstavený, prispeje k financovaniu transformácie, ktorej Európa čelí. Prechod na ekologickejšie hospodárstvo bude mať väčší alebo menší vplyv, a to v závislosti od regiónu či sektora. *Neoddeliteľnou súčasťou plánu je Mechanizmus spravodlivej transformácie, vrátane osobitného Fondu na spravodlivú transformáciu, ktorý bude podporovať regióny, ktoré by mali byť viac zasiahnuté touto transformáciou, a tým pomôže zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo. Je dôkazom odhodlania EÚ zabezpečiť, aby environmentálna a sociálna udržateľnosť šli ruka v ruku.* Investície rozvinú nové hospodárske činnosti a vytvoria nové pracovné miesta, znížia našu uhlíkovú stopu, zabezpečia cenovo dostupnú energiu a posilnia získavanie nových zručností. **Modernizačný fond** okrem toho umožní spravodlivú transformáciu v regiónoch závislých od uhlíka, a to podporou presunu, rekvalifikácie a zvyšovania kvalifikácie pracovníkov, ich vzdelávania, hľadania si zamestnania a zakladania startupov. Na preukázanie solidarity s prepustenými pracovníkmi a samostatne zárobkovo činnými osobami a na ich podporu môžu poslúžiť aj zdroje z **Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii.**

Vytváranie väčšieho počtu pracovných miest

Európske hospodárstvo zaznamenáva v súčasnosti rast už siedmy rok po sebe. Očakáva sa, že hospodárstvo bude v rokoch 2020 a 2021 aj naďalej expandovať, hoci vyhliadky na rast sú slabšie. Pracovné trhy sú stále silné a nezamestnanosť naďalej klesá, hoci pomalším tempom.

Európa musí stavať na tomto silnom základe, aby zabezpečila, že európske sociálne trhové hospodárstvo bude v nasledujúcich rokoch aj naďalej vytvárať väčší počet a kvalitnejšie pracovné miesta pre všetkých. Jadrom tejto transformácie bude **priemyselná stratégia**, ktorá bude predložená v prvom štvrtroku 2020, pričom jej silné základy budú vychádzať z jednotného trhu, a ktorá našim podnikom umožní inovovať a rozvíjať nové technológie, stimulovať obehovosť a vytvárať nové trhy. Dôraz na sociálne aspekty a aspekty zamestnanosti je neoddeliteľnou súčasťou stratégie, čo všetkým občanom, podnikom,

regiónom a mestám umožní využívať výhody priemyselnej transformácie. *Komisia v prvom štvrťroku 2020 takisto navrhne osobitnú stratégiu pre malé a stredné podniky (MSP)*. Tie sú zodpovedné za 85 % nových pracovných miest vytvorených v posledných piatich rokoch. Podpora inovácie, zabezpečenie financovania a zníženie byrokracie majú pre malé a stredné podniky zásadný význam pri vytváraní pracovných miest v Európe.

Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond plus a Kohézny fond budú aj naďalej zohrávať kľúčovú úlohu pri podporovaní sociálnej a územnej súdržnosti v našich členských štátoch, regiónoch a vo vidieckych oblastiach, aby udržali krok s digitálnou a ekologickou transformáciou nášho sveta. V návrhu nasledujúceho viacročného finančného rámca (VFR), ktorý predložila Komisia, sa na politiku súdržnosti vyčlenili na roky 2021 – 2027 celkové prostriedky vo výške 373 miliárd eur v bežných cenách. K územnej súdržnosti môže takisto prispieť Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka i Európsky námorný a rybársky fond. V návrhu Komisie sa takisto požaduje zriadenie Programu **InvestEU**, od ktorého sa očakáva, že zmobilizuje investície vo výške 650 miliárd EUR, z toho 50 miliárd EUR bude určených na projekty sociálnej infraštruktúry a sociálne investície do vzdelávania a zručností, sociálneho podnikania a mikrofinancovania. Program InvestEU sa bude takisto usilovať o otestovanie modelov partnerstva, ako aj nových obchodných a finančných modelov v záujme lepších sociálnych výsledkov, čím sa uvoľní potenciál kapitálu investorov a filantropov.

Vytváranie väčšieho počtu pracovných miest nie je len otázkou rastu. Platí to tým viac pre sociálne hospodárstvo, ktoré slúži sociálnym potrebám. V rámci sociálneho hospodárstva pracuje v Európe približne 13,6 milióna ľudí. Sociálne podniky a organizácie môžu prinášať angažovanosť, iniciatívy a výsledky na miestnej úrovni a zároveň približovať všetkých trhu práce. Sociálne hospodárstvo poskytuje inovačné riešenia v oblasti vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, energetickej transformácie, bývania a poskytovania sociálnych služieb. Môže byť aj priekopníkom v oblasti miestnych ekologických dohôd vďaka vytváraniu aliancií na územiach, v rámci ktorých sa občania a podniky zapoja do klimatickej transformácie. *Komisia v roku 2021 začne akčný plán pre sociálne hospodárstvo s cieľom posilniť sociálne investície a sociálnu inováciu a zvýšiť potenciál sociálnych podnikov vytvárať pracovné miesta, a to aj pre tých, ktorých pozícia na trhu práce je najslabšia.* Sociálne zodpovedné verejné obstarávanie môže takisto zabezpečiť, aby sa existujúce finančné prostriedky využívali na podporu začlenenia, napríklad poskytovaním pracovných príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím alebo ohrozené chudobou.

Podporovanie rovnosti

Naša Únia získava silu a jednotu zo svojej rozmanitosti – rozmanitosti ľudí, kultúr a tradícií. Európa však môže napredovať len vtedy, ak bude využívať všetky svoje aktíva, talent a potenciál. To znamená, že by sa mala vytvoriť spravodlivejšia spoločnosť, v ktorej tí, ktorí

majú rovnaké ambície, majú aj rovnaké príležitosti na ich realizáciu. Hoci je naša Únia domovom niektorých z najrovnoprávnejších spoločností na svete, stále treba vykonať veľa práce. Európa potrebuje zvýšiť svoje odhodlanie zabezpečiť začlenenie a rovnosť v každom zmysle slova, a to bez ohľadu na pohlavie, rasový alebo etnický pôvod, náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu. Rovnosť je na poprednom mieste politického programu Komisie a prvýkrát má svoje vlastné portfólio a novú špecializovanú pracovnú skupinu.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje situácia žien. Nízka miera zamestnanosti je zlá pre hospodárstvo, ako aj pre samotné ženy. Napriek vyššej úrovni dosiahnutého vzdelania majú ženy kratšiu a častejšie prerušovanú kariéru ako muži, často v dôsledku povinností v oblasti starostlivosti o rodinu. Ich kariérny postup je pomalší a ich príjmy a dôchodky sú nižšie, hoci žijú dlhšie. V niektorých odvetviach sú ženy nedostatočne zastúpené. Platí to pre povolania v oblasti digitálnych technológií, kde ani jeden z piatich odborníkov na IKT nie

je žena. Ženy dostávajú po odchode do dôchodku v priemere len dve tretiny výšky dôchodku mužov, čo je ešte väčší rozdiel než rozdiel v odmeňovaní. Boj proti stereotypom vo svete práce je nevyhnutný na to, aby mohli ženy vo svojej kariére napredovať a dostávať spravodlivú mzdu. Súčasťou riešenia na zabezpečenie spravodlivejšieho rozdelenia povinností v oblasti starostlivosti medzi ženy a mužov je zlepšenie služieb starostlivosti o deti a služieb dlhodobej starostlivosti. *Komisia v prvom štvrtroku 2020 navrhne novú európsku stratégiu rodovej rovnosti, aby sa pokročilo v odstraňovaní rozdielov v odmeňovaní žien a mužov, aj prostredníctvom záväzných opatrení v oblasti transparentnosti odmeňovania, a v odstraňovaní rozdielov v dôchodkoch žien a mužov, aby sa podporil prístup žien na trh práce a aby sa zvýšil počet žien na vedúcich pozíciách v podnikoch a organizáciách.*

Hospodárstvo, ktoré slúži ľuďom, je aj také hospodárstvo, ktoré slúži osobám so zdravotným postihnutím. Európsky akt o prístupnosti prinesie príležitosti na rozvoj prístupných výrobkov a služieb. Technológia spolu s prispôsobenou prácou a pracovnými miestami môžu otvoriť príležitosti pre osoby so zdravotným postihnutím, ako aj pre ľudí a podniky, ktoré sa starajú o plnenie ich potrieb. Ľudia so zdravotným postihnutím však naďalej čelia

ťažkostiam v prístupe k vzdelávaniu a odbornej príprave, zamestnaniu, systémom sociálnej ochrany a zdravotnej starostlivosti. Ťažkosti musia často prekonávať aj vtedy, keď sa chcú aktívne zapojiť do politického či kultúrneho života svojich komunít. Komisia bude pokračovať vo vykonávaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. *V roku 2021 Komisia predloží posilnenú stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia, pričom bude vychádzať z výsledkov prebiehajúceho hodnotenia európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020.*

Rýchlejšie a účinnejšie spôsoby integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín môžu byť priamym prínosom nielen pre nich, ale aj pre trh práce a spoločnosť ako celok. Mnohé členské štáty by mohli lepšie využívať ich zručnosti a kvalifikáciu a zabezpečiť pre nich prístup k inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave. Stavajúc na akčnom pláne pre integráciu z roku 2016 Komisia posilní svoju podporu integračných opatrení zo strany členských štátov a ďalších kľúčových zainteresovaných strán, ako sú miestne a regionálne orgány, organizácie občianskej spoločnosti a sociálni partneri.

3. Spravodlivé pracovné podmienky

Pracovníci v Európe by mali zarábať spravodlivú minimálnu mzdu, ktorá im umožní dôstojný život. To neznamená stanovenie rovnakej minimálnej mzdy pre každého pracovníka v EÚ. Minimálna mzda by mala byť stanovená podľa národných tradícií prostredníctvom kolektívnych dohôd alebo právnych ustanovení. Dobre fungujúce kolektívne vyjednávanie medzi zamestnávateľmi a odbormi je účinným spôsobom, ako stanoviť primerané a spravodlivé minimálne mzdy, keďže pracovníci a zamestnávatelia sú tí, ktorí poznajú svoje odvetvie a svoj región najlepšie. *Komisia dnes otvára prvú fázu konzultácie so sociálnymi partnermi o tom, ako zabezpečiť spravodlivé minimálne mzdy pre pracovníkov v Únii.*

Práca nie je len o zarábaní na živobytie. Práca nám zabezpečuje sociálne vzťahy a miesto v spoločnosti, ako aj príležitosti na osobný a profesijný rozvoj. Platí to však len v prípade, ak pracujeme v spravodlivých a dôstojných pracovných podmienkach. Nové formy práce sa rýchlo rozvíjajú, najmä vďaka digitálnej technológii. Prispievajú k rastu a zamestnanosti a stimulujú inovatívne služby, poskytujú flexibilitu a príležitosti pre pracovníkov, samostatne zárobkovo činné osoby, zákazníkov i podniky. Môžu však viesť aj k novým formám neistoty. Na nastolenie dôvery v digitálnu transformáciu a plné využitie jej potenciálu musia mať nové obchodné modely jasnejšie pravidlá, ktoré zabránia zneužívaniu, zachovávajú vysoké normy v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti a zabezpečia lepšiu sociálnu ochranu. Technologické inovácie musia ísť ruka v ruku so sociálnou inováciou. Európsky spôsob je ľudský a etický spôsob, a to musí aj naďalej formovať našu budúcnosť.

Najmä udržateľný rast hospodárstva založeného na platformách si vyžaduje zlepšenie pracovných podmienok pracovníkov platforiem. Novým *aktom o digitálnych službách, ktorý bude predložený v druhom polroku 2020*, aktualizujeme naše pravidlá zodpovednosti a bezpečnosti týkajúce sa digitálnych platforiem, služieb a produktov a dokončíme náš digitálny jednotný trh. *Komisia zároveň zorganizuje samit o práci pre platformy s cieľom rokovať o prioritných otázkach a možných riešeniach*, napríklad o postavení v zamestnaní, pracovných podmienkach a prístupe k sociálnej ochrane pracovníkov platforiem, prístupe ku

kolektívnemu zastúpeniu a vyjednávaníu, ako aj cezhraničných aspektoch práce pre platformy.

Digitalizácia a nové technológie menia aj pracovisko.

Pracovníci v EÚ profitujú z vysokých zdravotných a bezpečnostných noriem. Nebezpečné a monotónne úlohy môžu namiesto ľudí vykonávať roboty, ako aj digitálne nástroje. Zmena však môže so sebou priniesť aj nové obavy. Nové pracovné modely – neustála pripojiteľnosť, väčší objem online a mobilnej práce, rozhrania človek-stroj, monitorovanie pracovníkov, nábor a riadenie prostredníctvom algoritmov, a to je len niekoľko príkladov – môžu priniesť vyššiu produktivitu, ktorá je

životne dôležitá pre celkové zlepšenie životnej úrovne, ale mala by sa rozvíjať tak, aby sa zabránilo novým formám diskriminácie alebo vylúčenia či novému ohrozeniu fyzického a duševného zdravia pracovníkov. *Komisia v záujme zachovania svojich vysokých noriem preskúma stratégiu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bude riešiť tieto nové riziká spolu s tými tradičnými, ako je napríklad vystavenie nebezpečným látkam či riziko pracovných úrazov.*

Spravodlivé pracovné podmienky úzko súvisia aj so silným sociálnym dialógom: pracovníci a zamestnávatelia môžu nájsť spoločné riešenia, ktoré najlepšie vyhovujú ich potrebám.

Silné, reprezentatívne organizácie a ich včasné zapojenie do tvorby politiky na národnej aj európskej úrovni sú mimoriadne dôležité. *Komisia preskúma spôsoby, ako podporiť sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie a zvýšiť kapacitu odborových zväzov a organizácií zamestnávateľov na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Účinný dialóg na úrovni podniku je tiež veľmi dôležitý, najmä vtedy, keď sa podniky reštrukturalizujú alebo prechádzajú významnou zmenou. Keďže podniky čoraz viac pôsobia aj cezhranične, mali by sme plne využívať existujúce nástroje týkajúce sa zapojenia pracovníkov, ako sú európske zamestnanecké rady, na podporu kultúry informovania pracovníkov a konzultácií s nimi.*

Pre európskych občanov, ktorí v súčasnosti žijú alebo pracujú v inej krajine EÚ, znamenajú spravodlivé pracovné podmienky mobilitu za spravodlivých podmienok.

V porovnaní s predchádzajúcim desaťročím v súčasnosti žije alebo pracuje v inej krajine EÚ dvakrát toľko občanov. Milióny podnikov, najmä MSP, pôsobia cezhranične. Využívajú výhody jednotného trhu, ktorý je kľúčovým motorom rastu a zamestnanosti. Pravidlá EÚ musia spĺňať svoj účel, aby sa toto všetko mohlo uskutočniť spravodlivo

a transparentne, aby sa zabezpečila spravodlivá hospodárska súťaž medzi podnikmi a ochrana práv pracovníkov a aby sa zabránilo dvojitému príspevkom a sociálnemu dumpingu. Novovytvorený **Európsky orgán práce (ELA)** bude kľúčovým nástrojom na uľahčenie uplatňovania a presadzovania pravidiel EÚ v tejto oblasti, čím sa zlepší fungovanie jednotného trhu. Jednotlivcom a zamestnávateľom poskytne jednoduchý prístup

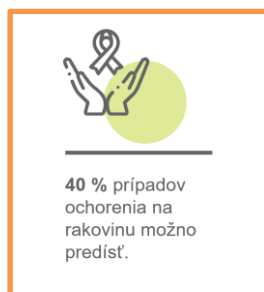
k informáciám o práci alebo činnosti v inej krajine EÚ a podporí spoluprácu medzi národnými orgánmi vrátane posilnenia inšpekcií, boja proti nelegálnej práci a boja proti podvodom.

4. Sociálna ochrana a začlenenie

Zabezpečovanie vysokej sociálnej ochrany

Aby bola spoločenská zmluva odolná, musí byť založená na silnej solidarite. Musíme urobiť viac na pomoc tým, ktorí prišli o prácu pre vonkajšie udalosti ovplyvňujúce naše hospodárstvo, a to podporou ich rekvalifikácie a opätovného začlenenia do trhu práce. Komisia navrhne **európsky systém zaistenia v nezamestnanosti** s cieľom chrániť našich občanov a znížiť tlak na verejné financie počas vonkajších otrasov.

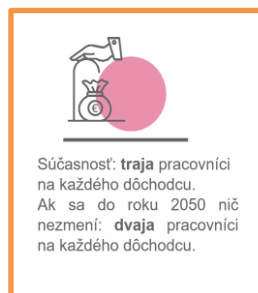
Naše normy v oblasti sociálnej ochrany takisto musia byť prispôbené novej realite sveta práce, novým zraniteľným miestam a novým očakávaniam občanov. Vo viacerých členských štátoch nemajú niektoré samostatne zárobkovo činné osoby a osoby v neštandardnom zamestnaní prístup k primeranej sociálnej ochrane. Vykonávaním odporúčania o prístupe k sociálnej ochrane sa zabezpečí, aby sa na každého vzťahovala ochrana v nezamestnanosti, počas choroby, v starobe, pri invalidite alebo počas pracovných úrazov bez ohľadu na postavenie v zamestnaní.

Súčasťou zásady na nikoho nezabudnúť by mal byť aj prístup k zdravotnej starostlivosti. Chudobnejší ľudia štatisticky žijú o šesť rokov menej ako bohatší ľudia. Podpora zdravého životného štýlu, lepšie preventívne opatrenia a zdravotná starostlivosť zameraná na pacienta môžu všetkým občanom priniesť cenovo dostupnú kvalitnú zdravotnú starostlivosť. Vytvorenie systémov sociálnej ochrany opierajúcich sa o úniné hodnoty a zásady univerzálnosti, solidarity a spravodlivosti si bude vyžadovať rozvoj nových a integrovaných modelov zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Umožní sa tým aj využívanie najlepších nákladovo efektívnych inovácií a riešenie skutočných potrieb v oblasti verejného zdravia. Prístup zameraný na pacienta by pomohol dosiahnuť lepšie výsledky, napríklad by nebolo nutné čakať príliš dlho na liečbu a existoval by ľahký prístup k starostlivosti. Dôležitou ambíciou v tejto oblasti je zabezpečiť, aby Európa bojovala proti rakovine, ktorá je jedným z najväčších zdravotných problémov tohto storočia a ktorá ohrozuje životy miliónov Európanov. Európa je odhodlaná prevziať vedenie v boji proti rakovine. Vo februári 2020 Komisia začne celoeurópsku diskusiu, aby mohla v štvrtom štvrťroku predložiť **ambiciózny európsky plán boja proti rakovine** s cieľom pomôcť znížiť utrpenie, ktoré táto choroba spôsobuje.

Starnutie obyvateľstva prináša obavy z toho, či sú naše systémy sociálnej ochrany dostatočné. Dôchodky by sa mohli stať hlavným zdrojom príjmu väčšiny Európanov. Vyššia

dlhovekosť by mala ľuďom umožniť pracovať dlhšie. Lepšie zdravie a väčšia pozornosť venovaná potrebám starších pracovníkov na pracovisku by to umožnili. Prispelo by to aj k zachovaniu udržateľnosti dôchodkových systémov, ako aj k posilneniu dôchodkových systémov zamestnancov a dôchodkových systémov tretieho piliera. Aj napriek tomu niektorí z tých, ktorí starnú, budú potrebovať osobitnú starostlivosť. Zabezpečenie prístupu k cenovo dostupnej a kvalitnej dlhodobej starostlivosti bude nevyhnutné na podporu dôstojného života v starobe a zároveň na vytváranie príležitostí na tvorbu pracovných miest, ktorú ponúka odvetvie opatrovateľských služieb.

Starnutie obyvateľstva nie je jedinou demografickou výzvou. Nové typy domácností, napríklad vyšší počet jednočlenných domácností, sťahovanie sa do miest, ktoré vedie k vyľudňovaniu vidieckych oblastí, odliv mozgov, ale aj migračné toky prispievajú k meniacej sa demografickej situácii v EÚ. Na zmapovanie súčasnej situácie *predloží Komisia v prvom štvrťroku 2020 správu o vplyve demografickej zmeny*. V štvrtom štvrťroku 2020 bude na uvedení správu nadväzovať **zelená kniha o starnutí** s cieľom iniciovať diskusiu o dlhodobých dosahoch starnutia, predovšetkým na opatrovanie a dôchodky, a o spôsoboch, ako ľudí motivovať k aktívnemu starnutiu. Uznávajúc, že ekologické, digitálne a demografické zmeny ovplyvňujú ľudí rôznymi spôsobmi, na demografickú správu takisto nadviaže **dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti** v štvrtom štvrťroku 2021. Cieľom tejto dlhodobej vízie bude podpora vidieckych oblastí pri riešení ich jedinečného súboru problémov, od starnutia obyvateľstva a vyľudňovania až po pripojiteľnosť, riziko chudoby a obmedzený prístup k službám, sociálnej ochrane a zdravotnej starostlivosti.

Bojovanie proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu

Súčasťou zásady na nikoho nezabudnúť by mal byť v čase zmien aj boj proti chudobe. V uplynulom desaťročí sa z chudoby v EÚ vymanili milióny ľudí, avšak aj napriek spoločnému cieľu EÚ vymaniť do roku 2020 z chudoby 20 miliónov ľudí, chudobou je naďalej ohrozený viac ako jeden z piatich Európanov. Žiť dôstojný život znamená dostať podporu pri hľadaní zamestnania, mať prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti, dôstojným možnostiam vzdelávania a odbornej prípravy, cenovo dostupnému bývaniu a cenovo dostupnému prístupu k základným tovarom a službám vrátane vody, energie, dopravy a digitálnej komunikácie. Pre tých, ktorí sú mimo trhu práce, ponúkajú systémy minimálneho príjmu spolu s podpornými službami poslednú možnosť, ktorá by im mala zabezpečiť dôstojný život. Ceny nehnuteľností sa v celej únii zvýšili, čím sa bývanie a náklady naň stali pre väčšinu ľudí menej dostupnými. Bezdomovectvo, ktoré je najhorším dôsledkom rastúcich nákladov na bývanie, vo väčšine členských štátov rastie. Energetická chudoba a ťažkosti pri investovaní do moderných úsporných riešení poukazujú na to, že je potrebné byť ostražitý, pokiaľ ide o nové distribučné

výzvy, ktoré prináša prechod na uhlíkovo neutrálnu hospodárstvo². Zo všetkých týchto dôvodov sa musí uskutočniť rozsiahly proces reflexie nad mnohými a vzájomne prepojenými príčinami chudoby, nad vplyvom jednotlivých nástrojov politiky a nad spôsobom, ako napredovať.

Chudoba ovplyvňuje každého člena rodiny – rodičov, ako aj deti. Deti z chudobných rodín majú horší štart do života, čo je nespravodlivé. Čelia zvýšenému riziku zdravotných problémov a nižšiemu dosiahnutému vzdelaniu, čo v konečnom dôsledku vedie k chudobe. Investovanie do kvalitného a inkluzívneho vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a v škole, prístup k zdravotnej starostlivosti, výživa a dôstojné bývanie môžu prekonať tento negatívny kolobeh. *V roku 2021 Komisia predloží záruku pre deti, aby zabezpečila, že deti budú mať prístup k službám, ktoré potrebujú, a že sa im dostane podpory, až kým nedospejú.*

Mnohí Rómovia v EÚ sú obeťou predsudkov a sociálneho vylúčenia, a to aj napriek tomu, že krajiny EÚ zakázali ich diskrimináciu. Odstránenie vylúčenia Rómov si vyžaduje dlhodobé záväzky na všetkých úrovniach. Rámec EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020 priniesol určité pozitívne výsledky. *V štvrtom štvrtroku 2020 bude predložená nadväzujúca iniciatíva v oblasti rovnosti a začlenenia Rómov, ktorá bude vychádzať zo zistení hodnotenia uvedeného rámca.*

5. Propagácia európskych hodnôt vo svete

Európa by mala využiť svoj politický a hospodársky vplyv na podporu sociálnej spravodlivosti v ostatných častiach sveta. Naša medzinárodná spolupráca a rozvojová i obchodná politika vytvárajú rast, pracovné miesta a prosperitu – tak v Európe, ako aj u našich partnerov. Obchod je viac než len jednoduchou výmenou tovaru a služieb. Pre Európu predstavuje aj strategické aktívum. Umožňuje nám budovať partnerstvá, chrániť náš trh pred nekalými praktikami a zabezpečovať dodržiavanie medzinárodne dohodnutých noriem. Komisia bude pracovať na silnej, otvorenej a spravodlivej obchodnej agende. Každá nová komplexná dvojstranná dohoda bude obsahovať kapitolu o udržateľnom rozvoji a najprísnejšie normy v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a práce, pričom uplatní princíp nulovej tolerancie detskej práce, s cieľom zabezpečiť primerane zodpovedajúce podmienky u našich obchodných partnerov. Komisia takisto posilní dialóg najmä s krajinami západného Balkánu s cieľom podporiť uplatňovanie Európskeho piliera sociálnych práv v tomto regióne.

² Ako už bolo oznámené v európskom ekologickom dohovore, Komisia predloží v roku 2020 usmernenia týkajúce sa energetickej chudoby.

Európa by mala takisto zaujať pevný postoj k presadzovaniu existujúcich dohôd či obchodných dojednaní s cieľom propagovať a chrániť medzinárodne dohodnuté normy v oblasti pracovných práv. Komisia vymenuje hlavného úradníka pre presadzovanie práva v oblasti obchodu s cieľom monitorovať a zlepšovať dodržiavanie našich obchodných dohôd a bude spolupracovať so svojimi obchodnými partnermi na zabezpečení účinného plnenia záväzkov. EÚ bude podrobne monitorovať vykonávanie opatrení na ochranu klímy, životného prostredia a pracovných podmienok zakotvených v jej obchodných dohodách, pričom uplatní princíp nulovej tolerancie, pokiaľ ide o detskú prácu.

6. Spolupráca

Toto oznámenie spúšťa širokú diskusiu so všetkými krajinami a regiónmi EÚ a so všetkými našimi partnermi. Pri tom uvádza viacero iniciatív, ktoré sa majú podniknúť na úrovni EÚ v nadchádzajúcich mesiacoch a ktoré majú prispieť k uplatňovaniu Európskeho piliera sociálnych práv.

Činnosť len na úrovni EÚ však nepostačuje. Vzhľadom na to, že dosahy nových technológií sú jasnejšie, že výsledky opatrení v oblasti klímy ovplyvňujú náš každodenný život a že demografické tlaky rastú, musíme našu činnosť neustále prispôbovať a posilňovať na všetkých úrovniach. Kľúč k úspechu často leží v rukách národných, regionálnych a miestnych orgánov, ako aj sociálnych partnerov a príslušných zainteresovaných strán na všetkých úrovniach, ktoré spolupracujú na úrovni EÚ, aby bolo možné tento úspech dosiahnuť.

Komisia preto vyzýva všetky orgány a partnerov na úrovni EÚ, na národnej, regionálnej i miestnej úrovni, aby do novembra 2020 predložili svoje názory na ďalšie potrebné opatrenia a zaviazali sa, že v záujme uplatňovania piliera budú plniť vlastné konkrétne záväzky. V priebehu roku 2020 sa Komisia bude usilovať o aktívne zapojenie a účasť všetkých našich partnerov: Európskeho parlamentu, Rady, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, Výboru regiónov, sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti. Názory a záväzky môžete predložiť prostredníctvom internetovej stránky „yoursay-socialeurope“³.

Naším cieľom je spoločne vypracovať akčný plán, v ktorom sa zohľadnia všetky príspevky a ktorý sa navrhne na schválenie na najvyššej politickej úrovni.

³ <https://ec.europa.eu/social/yoursay-socialeurope>.